

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO**

Šmihelska cesta 14, 8000 Novo mesto
tel.: (07) 373-05-77, fax: (07) 373-05-90
E-pošta www.kmetijskizavod-nm.si

Priporočila za setev naknadnih in prezimnih posevkov, za trajnostno rabo njiv

Vse naše prakse in izkušnje kažejo, da lahko rodovitnost manj primernih tal za pridelavo koruze in žit (glavni poljščini) dolgoročno izboljšamo le s **povečanjem vsebnosti organske snovi v tleh**. V največji meri k temu doprinesemo s setvijo dosevkov in stalnim zelenim pokrovom na njivah. To je bistven ukrep za več humusa poleg pestrega kolobarja, puščanja slame in koruznice na njivah ter uporabe hlevskega gnoja. Pri večini intenzivne živinoreje imamo hleve brez nastilja, ki nudijo le gnojevko, ki pa ne doprinese k povečanju humusa. Gnojevka nam sicer omogoča kroženje hranil, ki jih rastline lahko izkoristijo le v tleh z dovolj humusa, kar pomeni, vsaj 4%. Le pri takem gospodarjenju in uvajanju dosevkov imamo na njivah pozitivno humusno bilanco, ki omogoča trajnostno pridelavo. Praksa sedaj pogosto kaže, da naši kolobarji s pridelavo silažne koruze, žit, kjer slamo odpeljemo iz njive in DTM, kjer pospravimo zelinje, brez dosevkov ustvarjajo negativno humusno bilanco. Opažamo, da se pridelovalci tega še premalo zavedajo. Pozornost nam pritegnejo le spremembe tal, ko se opazi večjo zbitost, potrebo po močnejši mehanizaciji za obdelavo in večji porabi goriv, da uspemo doseči pričakovane pridelke.

Setev dosevkov ni novost

Naše tradicionalno kmetijstvo je vedno poskrbelo za posejane njive, tudi strnišča. Najbolj prepoznane tradicionalne strniščne kulture so gotovo ajda, proso, koleraba, repa in redkev, mešana s solato, endivijo in še čem. Za živino pa so sejali mešanice metuljnic z žiti, ki so jih imenovali ječmiga, ržiga, ovsiga. To so mešanice žit in jare grašice, ki je bila večinoma posejana po žetvi žit.

Podpore za setev naknadnih posevkov in ozelenitve njiv v aktualni kmetijski politiki

Nova programska shema močno podpira kolobarjenje, ki vključuje dosevke na več nivojih, tako v okviru **enoletnih SOPO ukrepov** kjer so podprte setve naknadnih posevkov in dosevkov za ozelenitev preko zime. Na nivoju **KOPOP operacij** pa je izvedba dosevkov pričakovana pri skoraj vseh ukrepih na njivah (vodni viri, ohranjanje kolobarja, integrirana pridelava poljščin in vrtnin). Razlogi za podporo setvam dosevkov je njihov doprinos k zaščiti tal pred erozijo, preprečevanje izpiranja hranil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev, povečanje vsebnosti organske snovi v tleh ter izboljševanju rodovitnosti tal. Dokazana je manjša potreba dušičnih mineralnih gnojil za koruzo, če sledi dosevku, kar posredno zmanjša izpuste amonijaka in didušikovega oksida. Dosevki preprečujejo tudi izpiranje dušika (porabijo odvečni dušik) in tako pozitivno vplivajo na stanje voda. Zaradi nerabe fitofarmaceutskih sredstev na njivah z dosevki, se zmanjša tveganja in vplive zaradi uporabe FFS za zdravje ljudi in okolje ter izboljšalo stanje voda.

Zaradi vseh dobrot, ki jih dosevki prinašajo tlem in okolju, velja za vse vlagatelje subvencij **obvezna minimalna pokritost tal**, ki se vzdržuje na vsaj 80% njiv in trajnih nasadov na kmetiji v času od 15. novembra do 15. februarja. Tu se namesto setve prezimnih dosevkov dopušča tudi zastirka iz rastlinskih ostankov ali nepreorano strnišče.

Pri večini navedenih operacij se pričakuje, da njivo po spravi glavne kulture čimprej zasejemo, da imamo do 15. avgusta že zeleno odejo, če se odločimo za prijavo setve **naknadnih posevkov**. Zahtevano je, da se seje **mešanica vsaj dveh neprezimnih ali prezimnih kmetijskih rastlin**, kar pomeni večjo raznolikost, hkrati pa je zelo verjetno, da bo ena od kmetijskih rastlin stročnica, ki pozitivno

vpliva na spomladansko zmanjšano gnojenje z dušičnimi gnojili Kot naknadni posevek je mogoče sejati tudi **medovite rastline**, ki pozitivno vplivajo na obstoj in življenje opravevalcev. Na izbiro imamo veliko primernih rastlin in mešanic, ki jih izbiramo glede na zahteve rastišča in rastlin v kolobarju. **Izbira primerne rastlinske vrste za oblikovanje dosevka je velikega pomena** in sedaj smo v fazi, ko ponovno prepoznavamo pozitivne učinke rastlin za posamezne dosevke. Ugotavljamo, da nam v praksah manjka zavedanje o potrebah po znanju, da izberemo res najbolj primerno vrsto oz. mešanico za naš konkretni kolobar in odpravljanje pomanjkljivosti v tleh. Seznam vseh rastlin bo uradno objavljen na MKGP. Začasne sezname kmetijskih rastlin imajo svetovalci, ki vam bodo svetovali izbrati optimalno kombinacijo vrst in mešanic za vaše potrebe. Med najbolj zanimive vrste rastlin za strniščne ali naknadne dosevke sodijo: ajda, aleksandrijska detelja, abisinska gizotija ali mungo, sirek, sudanska trava, facelija, amarant, bela gorjušica, krmna repica, ogrščica, meliorativna redkev in druge.

Začasni seznam primernih kmetijskih rastlin za mešanice za naknadne posevke in medonosne rastline

506 - mešanica za naknadni posevek 1 (15.8. - 15.10.)	507 - mešanica za naknadni posevek 2 (1.9. - 30.10.)	508 - medovit posevek 1 (15.8.-15.10.)	509 - medovit posevek 2 (1.9.-30.10.)
abesinska gizotija	detelja	ajda	aleksandrijska detelja
ajda	grašica (ozimna)	aleksandrijska detelja	detelja
aleksandrijska detelja	inkarnatka	bela gorjušica	inkarnatka
amarant	ječmen (ozimni)	detelja	krmna ogrščica (ozimna)
bar	krmna ogrščica (ozimna)	facelija	krmna repica (ozimna)
bela gorjušica	krmna repica (ozimna)	inkarnatka	oljna ogrščica (ozimna)
bob	lucerna	krmna ogrščica (jara)	perzijska detelja
facelija	navadna nokota	krmna ogrščica (ozimna)	
grah	oljna ogrščica (ozimna)	krmna repica (jara)	
grahor	oljna redkev	krmna repica (ozimna)	
grašica (jara)	pšenica (ozimna)	lan	
grašica (ozimna)	rž (ozimna)	navadna nokota	
inkarnatka	soržica (ozimna)	oljna ogrščica (jara)	
ječmen (jari)	trave	oljna ogrščica (ozimna)	
ječmen (ozimni)	trda pšenica (ozimna)	oljna redkev	
krmna ogrščica (jara)	tritikala (ozimna)	oljna repica	
krmna ogrščica (ozimna)		perzijska detelja	
krmna repica (jara)		riček	
krmna repica (ozimna)		rjava indijska gorčica	
krmni bob		sončnice	
krmni grah (jari)		volčji bob	
krmni sirek			
lan			
lucerna			
meliorativna redkev			
mešanice žit (ozimna)			
navadna nokota			
oljna ogrščica (jara)			
oljna ogrščica (ozimna)			

506 - mešanica za naknadni posevek 1 (15.8. - 15.10.)	507 - mešanica za naknadni posevek 2 (1.9. - 30.10.)	508 - medovit posevek 1 (15.8.-15.10.)	509 - medovit posevek 2 (1.9.-30.10.)
oljna redkev			
oljna repica			
oves (jari)			
perzijska detelja			
proso			
pšenica (jara)			
pšenica (ozimna)			
repa			
riček			
rjava indijska gorčica			
rž (jara)			
rž (ozimna)			
sirek			
soja			
sončnice			
soržica (jara)			
soržica (ozimna)			
sudanska trava			
trave			
trda pšenica (jara)			
trda pšenica (ozimna)			
tritikala (jara)			
tritikala (ozimna)			
volčji bob			

Med temi rastlinami in mešanicam z njimi je precej rastlin, ki se uporabljajo tudi **za zeleni podor, z obilnim pridelkom zelinja**, ki se kasneje pretvori v humus. Kljub temu da jim rečemo rastline za podor, bolj priporočamo, da se jih le delno zadela v tla (namesto podorje) in tako lahko izvajamo zmanjšano oz. konzervirajočo obdelavo tal in to po 15. oz. 30. oktobru, če je to potrebno, da sejemo še ozimino. Še bolj priporočljivo pa jih je pustiti preko zime nezmulčene in jih zadelati šele ob spomladanski pripravi tal za setev koruze. V primeru pomanjkanja krme, še posebej koruze, lahko med temi rastlinami najdemo tudi krmne rastline, ki so manj občutljive na sušo (npr. sirek, proso, sudanska trava) in si z njimi pridelamo dodatno krmo.

Poletne setve dosevkov

Za setev v juliju in prvi polovici avgusta, ko imamo pogosto vroče in sušno vreme svetujemo setev le izbranih rastlin, ki so odpornejše na visoke temperature in sušo. Za te setve kmetovalci največkrat izberejo tradicionalno ajdo in proso. Počasi se povečuje tudi setev sirka in sudanske trave, oljno redkev in belo gorjušico pa izbirajo pridelovalci za podor.

Setve za ozelenitev njiv preko zime

Za **večino krmnih dosevkov** svetujemo čas setve od sredine avgusta do sredine septembra, tako da posevki pokrijejo tla do 15. novembra in na njivah ostajajo vsaj do 15. februarja. Te setve imajo še večji pozitiven vpliv na rodovitnost tal kot poletne, saj nudijo zaščito njivam v času ko je erozija največja.

Zeleni pokrov preprečuje izpiranje hranil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev jeseni in pozimi ter seveda povečuje vsebnost organske snovi v tleh. Zmanjševanje potrebe po gnojenju z dušikovimi mineralnimi gnojili naslednjim poljščinam, kar posredno zmanjšuje izpuste amonijaka in didušikovega oksida, se bo v treh letih preskušalo tudi v naših rastnih razmerah v okviru **EIP projekta Integracija dozevov za ozelenitev tal v njivski kolobar**, ki ga vodi Univerza Maribor. Projekt se izvaja na petih kmetijah v Sloveniji in dveh na Dolenjskem in delni rezultati nakazujejo, da pridelek koruze ostaja enak tudi pri polovičnem gnojenju z dušikom, če imamo predhodno na njivi posejano inkarnatko, kot pri polnem gnojenju z dušikom.

Med najbolj zastopane dovoljene rastline za ozelenitev sodijo: inkarnatka, detelja, lucerna, grašica (ozimna), trave, ozimna žita, krmna ogrščica, repica, grah, radič, rukola. Tu imamo najpomembnejše krmne rastline, s katerimi pomembno vplivamo tudi na prilagajanje na podnebne spremembe, saj zagotovijo, da se pomemben del voluminozne krme pridela v obdobju, ki je iz vidika vremena manj izpostavljeno.

Začasni seznam primernih kmetijskih rastlin za mešanice za naknadne posevke in medonosne rastline

detelja
grašica (ozimna)
inkarnatka
ječmen (ozimni)
krmna ogrščica (ozimna)
krmna repica (ozimna)
krmni grah (ozimni)
krmni ohrovt
lucerna
motovilec
navadna nokota
oljna ogrščica (ozimna)
oves (ozimni)
pira (ozimna)
pšenica (ozimna)
pšenica horasan (ozimna)
radič
rukola
rž (ozimna)
soržica (ozimna)
trave
trda pšenica (ozimna)
tritikala (ozimna)
vrtni mak (ozimni)

Še ostali pozitivni učinki dosevkov

Do sedaj smo izpostavljali pozitivne učinke dosevkov k tvorbi, povečevanju oz. ohranjanju humusa in dobrih učinkih na okolje. Izpostavljamo tudi pozitivne učinke dosevkov za na tla, ki so že dovolj ali celo prekomerno založena s fosforjem in kalijem, a vendar delujejo utrujeno in pridelki na takih njivah pešajo zaradi manj organske snovi. Dosevki so tisti, ki takim tlom vrnejo vitalnost brez dodatnega povečevanja zaloge hranil, le z ustvarjanjem humusa.

Posebno pozornost pa namenjamo še doprinosu dosevkov k zmanjševanju škodljivih organizmov, še posebej talnih škodljivcev. V ta namen izberemo rastline iz družine križnic, ki se lepo podajo v kolobarje z žiti, koruzo in deteljami ter so tudi manj zahtevne za setev v poletnem času. S križnicami pridelamo tudi hlapljive kemične oz. žveplaste snovi, ki odvrčajo talne škodljivce ter slabšajo kalivost plevelnih semen. Podobne učinke, le z drugimi snovmi dosežemo tudi dosevki iz ajde in rži.

Setev dosevkov v kolobarju se še vedno marsikateremu pridelovalcu zdi ekonomsko neupravičen strošek. Nasprotno pa kmetijam, ki so v prehodu na trajnostno ali ekološko obdelavo njiv, stalna pokritost tal s kulturnimi rastlinami predstavlja osnovo za izboljševanje in ohranjanje zdravih in rodovitnih tal ter zato konkurenčno pridelavo poljščin in krmo za živino. Na podlagi napisanega lahko celo rečemo, da so dosevki enakovredni glavnim posevkom na njivah.

Obdelava tal za setev dosevkov naj bo kar se da zmanjšana, po možnosti brez oranja. Konzervirajoča obdelava tal je najprimernejši način za hitro izvedbo plitve obdelave in setve dosevkov. Pri tem lahko uporabimo različno mehanizacijo: strniščnih rahljalnikov, krožnih oz. diskastih bran, sejalnice za neposredno setev ali kombinirana orodja, tako da lahko opravimo plitvo obdelavo in setev v enem prehodu. Konvencionalna obdelava tal s plugom je manj primerna, tako z vidika porabe energije in časa, kot s stališča trajnostne obdelave tal, saj lahko ali celo moramo posevek že po nekaj mesecih ponovno podorati. Uporabimo jo le na težjih tleh in v primeru setve drobnih semen, kot so detelje, lucerna in facelija, ki zahtevajo dobro pripravljeno setveno površino. Plitvemu strniščnemu oranju naj sledi takojšnja predsetvena obdelava. Po setvi je priporočljivo valjanje posevka s podzemnimi (cambridge) ali kolutastimi valji.

Gnojenje dosevkov: se priporoča gnojiti v skladu z gnojilnim načrtom oziroma le z manjšo količino mineralnih ali živinskih gnojil, do 40 kg dušika/ha (10-15 m³ gnojevke na hektar).

V kolikor so površine močno zapleveljene s trajnimi pleveli in ga ne uspemo zmanjšati v času pridelave koruze, je priporočljivo, da zatiramo plevel na strnišču in šele nato površine obdelamo in posejemo z ustreznimi rastlinami.

OPIS PRIPOROČENIH DOSEVKOV ZA KRMO:

TRAVNO DETELJNE MEŠANICE

lahko sejemo preko celega leta a setve v drugi polovici avgusta in začetku septembra so običajno najbolj uspešne. Travno deteljne mešanice ali trave lahko uporabljamo samo eno leto, dve leti ali pa trajno zatravimo njivsko površino. V mešanici, ki jo bomo uporabljali dalj časa naj bo čim več različnih vrst in sort trav oz. metuljnic. Travno deteljne mešanice sejemo na hektar od 25 do 40 kg v odvisnosti katero mešanico imamo.

INKARNATKA

je enoletna prezimna rastlina in da spomladi z beljakovinami bogato krmo in nato odmre. Po cvetenju spomladi krma ni več okusna in lahko povzroča prebavne motnje, zato ji dajemo prednost v mešanicah.

Inkarnatka zelo utruja zemljo in jo lahko na isto površino sejemo šele čez štiri leta. V čisti setvi je sejemo 30 kg/ha, nekje do konca avgusta, začetek septembra.

MNOGOCVETNA LJULJKA

je s hranilnimi snovmi bogata vrsta trave, ki jo odlikuje hitra rast in obnovitev po vsaki košnji, če le ima na razpolago dovolj hranil. Na hektar je sejemo 40 do 50 kg. Je prezimni krmni dosevek in jo v spomladanskem času še enkrat pokosimo pred setvijo glavnega posevka ali pa jo koristimo celo leto, če je le dobro prezimila sejemo jo lahko še v septembru.

S posevkom mnogocvetne ljuljke ali katerekoli druge trave v čistem posevku je možno koristiti ukrep ZEL enkrat v petih (5) letih trajanja pogodbe KOP.

GRAŠLJINKA

je mešanica ozimne grašice, ljuljke in inkarnatke. Delež posameznih vrst lahko poljubno kombiniramo, glede na naše potrebe po krmi. Če želimo imeti mešanico za seno, povečamo delež mnogocvetne ljuljke, če pa želimo mešanico za siliranje povečamo delež grašice. Je prezimni posevek in da zgodaj spomladi še en odkos pred setvijo glavnega posevka. Sejemo 55 kg/ha že pripravljene mešanice oziroma si sami sestavimo mešanico iz posameznih vrst, glede na naše potrebe.

LUCERNA

Se po vedno pogostejših sušah seje predvsem na njivah z rodovitno, globoko zemljinjo. V kolikor tla niso zakisana (pod pH6) in smo zemljo dobro pripravili na setev, lahko pričakujemo dober pridelek, tudi do 6 odkosov letno, tudi v sušnih razmerah. Sejemo 25-30 kg semena/ha. Gnojenje pa smiselno izvedimo glede na zalogo hranil v tleh. Pridelek in uspešnost setve se bistveno poveča s setvijo inokuliranega semena z dušičnimi bakterijami.

KRMNA OGRŠČICA, ki se seje do sredine septembra, v odmerku 17 kg/ha, in se kot zelena krma lahko uporablja pozno jeseni, saj dobro prenaša nizke zimske temperature. Spomladi ima zgodnjo začetno rast. Z globokimi koreninami pa tla zelo dobro prerahlja in prezrači.

KRMNA REPICA

ima tako kot vse križnice močan koreninski sistem, s katerim izkorišča manj dostopna hranila. Primerna je za zeleno krmo ali silažo in je sejemo 10 kg/ha. Je manj zahtevna kot ogrščica, prenese kasnejšo setev in je odpornejša proti mrazu

PRIPOROČENI DOSEVKI ZA PREHRANO :

KOLERABA, REPA IN REDKEV

V obdobju, ko hrana iz domačih njiv postaja vedno bolj zanimiva, izpostavljam setev križnic, ki imajo poleg krmne tudi visoko prehransko vrednost. Krmna koleraba ali kavla, strniščna repa in črna redkev sodijo med obvezno ozimnica vsake hiše in zanimiv tržni pridelek. Tradicionalno so se sejale na vsaki dolenski kmetiji po spravilu ječmena, saj je njihova pridelava enostavna ravno zaradi kratke rastne dobe, nezahtevnosti glede toplote in kakovosti tal. Čas setve naj bo čimprej v juliju, da se izkoristi vlaga v požetih njivah in dolžina dneva, ki narekuje višino pridelka. Poraba semena je nizka, saj za setev 10 arov zadošča že 0,3 kg semena kolerabe, 0,2 kg semena repe in 0,5 kg redkve. Pri nas so tradicionalni in še danes pogosti mešani posevki vseh naštetih korenovk, ki se jim za zgostitev doda še seme različnih solat. Taka mešana setev zmanjša tudi pritisk bolhačev in grizlic, ki so v intenzivnejši pridelavi in zgodnejših setvah lahko večji problem.

V strniščnih dosevkih se običajno ne uporablja herbicidov, taka je tudi zahteva za vključene v KOPOP ukrepe. V nujnem primeru, lahko ostali pridelovalci uporabijo le registrirane herbicide v kulturah. Priporočamo po vzniku kultur, zoper širokolistne ali ozkolistne plevela. Problemom z zapleveljenostjo se poskušamo ogniti s setvijo pred dežjem, da pospešimo vznik korenovk, pred tem pa se njiva lahko le plitvo obdelata, a učinkovito zatrat plevela na strniščih. Včasih je priporočeno in možno mehansko zatiranje plevela še pred setvijo, pogosteje pa začnemo mehansko obdelavo tal, ko so korenovke že vkoreninjene. Priporočata se strojno okopavanje ali česanje. Česanje kolerabe ali repe je pri nas še manj uveljavljen ukrep, ki pa se vedno pogosteje izvaja, saj se povečujejo nakupi česal.

Za setev korenovk lahko uporabimo bolj preproste vrstne sejanice za strniščne dosevke ali žitne sejalnice. Sejemo lahko na medvrstno razdaljo 12,5 cm ali na 50 cm, da je možno okopavanje. Za

uspešno setev malih količin semena se v sejalnico doda pesek ali prepraženo proseno seme. S tako enostavnim poljedelskim opravilom lahko v 3 mesecih samo na 10 arih pridelamo 3 tone kakovostnih korenov.

AJDA

Ajda je dvokaličnica, ki spada v družino dresnovk. Je neprezimna rastlina. Ajda ni zahtevna poljščina. Poleg pomena v prehrani ima ajda pomen tudi v ohranjanju kulturne krajine, kot zdravilna rastlina in čebelja paša. Strniščno ajdo se seje po spravi glavnega posevka. Čas setve je odvisen od kraja, pa tudi od sorte. V večini delov Slovenije se seje strniščno ajdo do 20. julija. Okvirna priporočena gostota setve je 400 kalivih zrn/m². Za setev se porabi 60 do 100 kg semena ajde na hektar, odvisno od debeline zrn, kalivosti in priprave setvene površine ter termina setve. Setev se priporoča z žitno sejalnico na medvrstno razdaljo 12,5 do 15 cm. Priporočena globina setve 1-3 cm, ob suši 3-4 cm. Pričakovan vznik v 3 dneh. Priporoča se setev avtohtonih sort: Ajda: Darja, Siva, Črna gorenjska, Čbelica. Več o pridelavi ajde na.

https://www.kgzs.si/uploads/dokumenti/strokovna_gradiva/tehnologija_pridelave_ajde_2017.pdf

VRTNARSKE KMETIJE lahko s prezimnimi dosevki bistveno izboljšajo kolobar, saj je ozek kolobar večkrat vzrok za nastanek številnih bolezni. Priporočljivi so že zgoraj naštetih dosevki, pa tudi žita ali vrtnine kot so: **motovilec, rukola in radič**.

PRIPOROČENI TEHNOLOŠKI PARAMETRI ZA SETVE RAZLIČNIH DOSEVKOV

(časi setve, poraba semena, globina setve, uspešnost prekrivanja tal)

Kmetijska rastlina	Možni datumi setve	Količina semena kg/ha	Globina setve cm	Pokrivanje tal
Žita				
ajda	10.5. – 10.7.	60 – 90	2 – 4	zelo dobro
Ostale				
sončnice	15.4. – 1.8.	20 – 30	3 – 5	dobro
facelija	25.4. – 1.8.	12 – 15	1 – 2	dobro
lan	15.3. – 10.7.	70 – 120	2 – 3	zelo dobro
Detelje in stročnice				
grašica (jara)	1.3. – 15.4.	80 – 120	3 – 5	srednje
grahor	1.3. – 15.4.	60 – 80	3 – 5	srednje
aleksandrijska detelja	1.5. – 30.7.	25 – 30	1 – 2	dobro
perzijska detelja	1.5. – 30.7.	15 – 20	1 – 2	dobro
Križnice – jare				
oljna ogrščica (jara)	1.3. – 10.4.	12 – 15	1 – 2	zelo dobro
bela gorjušica	25.4. – 1.8.	15 – 20	1 – 2	zelo dobro
oljna repica	25.4. – 1.8.	12 – 15	1 – 2	zelo dobro
rjava indijska gorčica	25.4. – 1.8.	12 – 15	1 – 2	zelo dobro

Kmetijska rastlina	Datum setve	Količina semena kg/ha	Globina setve cm	Pokrivanje tal
Žita				
jari oves	1.3. – 31.8.	150	3 – 5	dobro
bar (laški muhvič)	10.5. – 15.8.	6 – 8	2 – 4	dobro
sirek, krmni sirek	10.5. – 15.8.	20 – 25	2 – 3	dobro
ajda	10.5. – 15.8.	60 – 90	2 – 4	zelo dobro
proso	20.6. – 10.7.	15 – 25	2 – 4	dobro
Ostale kmetijske rastline				
sončnice	15.4. – 15.8.	20 – 30	3 – 5	dobro
facelija	25.4. – 31.8.	12 – 15	1 – 2	dobro
abesinska gizotija	1.7–31.8.	8 – 15	1 – 2	dobro
sudanska trava	10.5. – 31.6.	20 – 30	1 – 2	zelo dobro
Detelje in stročnice				
bob, krmni bob	1.3. – 10.8.	150 – 200	3 – 5	srednje
grah, jari krmni grah	1.3. – 10.8.	140 – 160	3 – 5	srednje
jara grašica	1.3. – 31.8.	70 – 100	3 – 5	srednje
volčji bob	1.3. – 1.8.	200	3 – 5	srednje
soja	10.4. – 30.6.	80 – 150	3 – 5	srednje
grahor	1.3. – 10.8.	60 – 80	3 – 5	srednje
grašica	do konca julija	100 – 160	1 – 2	dobro
aleksandrijska detelja	1.5. – 30.7.	25 – 30	1 – 2	srednje
perzijska detelja	1.5. – 30.7.	15 – 20	1 – 2	srednje
Križnice – jare				
krmna ogrščica (jara)	1.3. – 31.8.	12 – 15	1 – 2	zelo dobro
krmna repica (jara)	1.3. – 31.8.	12 – 15	1 – 2	zelo dobro
bela gorjušica	25.4. – 31.8.	15 – 20	1 – 2	zelo dobro
oljna redkev	25.4. – 31.8.	15 – 20	1 – 2	zelo dobro
oljna repica	25.4. – 31.8.	12 – 15	1 – 2	zelo dobro
rjava indijska gorčica	25.4. – 3.8.	12 – 15	1 – 2	zelo dobro

Kmetijska rastlina	Datum setve*	Količina semena kg ha ⁻¹	Globina setve (cm)	Pokritost tal	Raba		Učinek	
					krma	podor	erozija	vezava N
Ozimna žita								
pšenica (ozimna)	1.10 – 20.10.	200	2–4	dobro	X			X
trda pšenica (ozimna)	1.10. – 20.10.	200	2–4	dobro	X			X
ječmen (ozimni)	20.9. – 5.10.	150–180	2–4	dobro	X		X	X
rž (ozimna)	10.9. – 30.9. 10.9. – 20.10. – podor	150–180	2–4	dobro	X	X	X	X
tritkala (ozimna)	1.10 – 20.10.	180–220	2–4	dobro	X		X	X
oves (ozimni)	20.9. – 5.10.	150	3–5	dobro	X			x
pira, pšenica horasan	1.10 – 20.10.	100–150	2–4	dobro	X			X
mešanice žit, soržica (rž+pšenica)	20.9. – 20.10.	150 –200	2–4	zelo dobro	X	X	X	X
Zelenjadnice								
motovilc	1.8. – 30.9	10–12	1–2	srednje	X			
radič (solatnik)	20.6. – 30.7.	20–25	1–2	srednje	X			
rukola	1.6 – 30.9.	2,5–3	1–2	srednje	X			
Detelje								
detelja	20.7. – 10.9.	20 – 30	1–2	dobro	X	X	X	
navadna nokota	20.7. – 30.8.	15 – 18	1–2	srednje	X	X	X	
lucerna	20.7. – 30.8.	20 – 30	1–2	srednje–slabo	X	X	X	
inkarnatka	20.7. – 10.9.	25 –30	1–2	zelo dobro	X	X	X	
deteljno –travne mešanice	20.7. – 10.9.	20–30	1–2	zelo dobro	X	X	X	X
Križnice – ozimne								
krmna ogrščica (ozimna)	10. 8. – 30.8	12–18	1–2	zelo dobro	X	X	X	X
krmna repica (ozimna)	20.8. – 20.9. 20.8. – 20.10. – podor	10–15	1–2	zelo dobro	X	X	X	X
Krmni ohrovt (ozimni)	20.6. – 20.7.	5–6	1–2	zelo dobro	X	X	X	X
oljna ogrščica (ozimna)	15.8. – 5.9.	10–15	1–2	zelo dobro	X		X	X
Stročnice – ozimne								
Krmini grah (ozimni)	10.8. – 10.9.	140–160	3 –5	srednje	X	X	X	
Grašica (ozimna)	10.8 – 10.9	70 – 100	3 –5	srednje	X	X	X	
Trave								
trave	10.8. – 20. 9.	20–30	1–2	srednje	X	X	X	X
travno deteljne mešanice	10.8. – 20. 9.	20–30	1–2	dobro	X	X	X	X
trava – podsevek	1.3 – 15.6.	10–15	1–2	dobro	X	X	X	X
Ostale kmetijske rastline – ozimne								
vrtni mak (ozimni)	1.9. – 20.9	3–5	1–1,5	srednje	X		X	X
mešanice rastlin – naknadni posevek	1.6. – 20.10	Tabela 2	/	dobro	X		X	X

X – primernost za rabo in primernost za ustrezno varovanje tal pred erozijo in sposobnost vezave mineralnega dušika (N_{min})

* roki setve so pri ozimnih žitih na Primorskem poznejši za 3 – 4 tedne. Prezgodnja setev lahko povzroči prebužen jesenski razvoj in poveča okužbe z virusi in boleznimi. Setev detelj in trav v poletnem času v juliju in avgustu na Primorskem ne priporočamo, zaradi prevelikega tveganja izsušitve komaj vzniklih rastlin, ampak takoj po poletni suši (konec avgusta in septembra).

Tabele so povzete iz tehnoloških navodilih za izvajanje operacije poljedelstvo in zelenjadarstvo (<https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/144-tehnoloska-navodila-za-izvajanje-operacije-poljedelstvo-in-zelenjadarstvo-v-okviru-ukrepa-kmetijsko-okoljska-podnebna-placila-iz-programa-razvoja-podezelja-republike-slovenije-za-obdobje-2014-2020/file>)

Prispevek pripravila: Mateja STRGULEC